

Warszawa 25. 01. 2024

Prof. dr hab. Agnieszka Cieślińska - Kawecka
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

**Recenzja rozprawy habilitacyjnej dr Agnieszki Łakomej
„VIA LUCIS Dotyk natury. Laboratorium formy”
sporządzona w związku z przewodem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki,
w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.**

Ogólne informacje

Pani Agnieszka Łakoma ukończyła studia magisterskie w Instytucie Historii Sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w latach 2000 – 2005 oraz studia magisterskie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w latach 2001-2006. W latach 2008 – 2011 odbyła studia doktoranckie, uzyskując w 2012 roku stopień doktora sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej grafika warsztatowa, na Wydziale Grafiki, Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W latach 2016 – 2018 została zatrudniona w Katedrze Edytorstwa i Nauk Pomocniczych, Wydziału Polonistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, gdzie prowadziła zajęcia upowszechniające historię grafiki warsztatowej i projektowej pn. „Historia i Teoria Dizajnu”. W roku 2022 została zatrudniona na stanowisku adiunkta Akademii Śląskiej w Katowicach, na Wydziale Architektury, Budownictwa i Nauk Stosowanych w Katedrze Grafiki. Prowadzi zajęcia dla studentów piątego roku Katedry Grafiki pn. „Interdyscyplinarne projekty twórcze” łącząc szeroką wiedzę z zakresu grafiki warsztatowej i projektowej do tworzenia i kreowania indywidualnego języka graficznego oraz realizacji projektów multigraficznych w formie instalacji przestrzennych. Dodatkowo dla studentów I roku prowadzi cykl zajęć rysunkowych, warsztatowych i wykładów pn. „Perspektywa odręczna, kompozycja i geometria”.

Od 2013 roku objęła funkcję Plastyka Miasta w Krakowie, a od roku 2019 jest Przewodniczącą Sekcji Grafiki, działającej przy Pracowni Graficznej Związku Polskich Artystów Plastyków Oddział w Krakowie. Jest członkiem Stowarzyszenia Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie a od 2013 roku jest członkinią założycielem Stowarzyszenia Barwy, które działa przy Wydziale Form Przemysłowych A S P w Krakowie.

W swoim dorobku artystycznym zorganizowała dziesięć wystaw indywidualnych, od 2006 roku: w różnych miastach w Polsce, m.in. w Krakowie – w Galerii „Strefa A” 2010, Galerii Fundacji Szara Kamienica (2011), Międzynarodowym Centrum Kultury (2015) i Galerii Artemis (2021). Prezentując cykle prac: „Selfmade City”, „Fleur mystique”. W 2021 roku rozpoczęła pracować nad projektem „Via Lucis”, który sfinalizowała w swojej pracy habilitacyjnej. Pani Agnieszka Łakoma jest laureatką nagród i wyróżnień w dziedzinie grafiki: W 2013 roku otrzymała nagrodę na konkursie grafiki w Budapeszcie Hommage a Nicolas Schoffer a w 2021w konkursie Hanseatic New Gold w Rydze. Wielokrotnie otrzymywała nagrody na konkursie na najlepszą Grafikę Miesiąca w Krakowie (Grand Prix 2008, 2013, 2016) i wyróżnień (2022, 2020, 2019, 2017, 2018). W roku szkolnym 2005 i 2006, otrzymała Stypendium Ministra Kultury i Sztuki za wyróżniające wyniki w nauce. Ponownie Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymała w 2021 roku. Uczestniczyła w ponad siedemdziesięciu wystawach zbiorowych i pokonkursowych w kraju (m.in. Gdynia, Katowice Kraków, Łódź, Warszawa, Wrocław) i za granicą (na Tajwanie, w Chinach, na Węgrzech, Łotwie, Islandii, we Włoszech, Stanach Zjednoczonych). Uczestniczyła jako Członek Sądu Konkursowego od 2017 w wielu konkursach plastycznych. Pani Łakoma brała udziału w wielu projektach badawczych, konferencjach naukowych czy warsztatach graficznych. Po uzyskaniu doktoratu, autorka skierowała swoje zainteresowania w stronę eksperymentów i badań nad przestrzenią publiczną o czym świadczą wykłady popularyzatorskie między innymi: „Kształtowanie przestrzeni publicznej w kontekście nowych regulacji prawnych” debata ekspercka, Kraków 2015. Publikacja autorska: „Katalog dobrych praktyk Park Kulturowy Stare Miasto”, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa, 2015. Wykład: „Metamorphosis – laboratorium formy w przestrzeni publicznej”, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2017 podczas II Seminarium Krakowskiego im. Prof. Mieczysława Porębskiego – Kontrowersje wokół pomników” organizowanego przez Stowarzyszenie Historyków Sztuki Oddział Krakowski. Prelegent w konferencji naukowej „Dzień barwy 2019. Barwa w Przestrzeni Publicznej”, Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, 2019. Tytuł wykładu: „Vasarely. Wielobarwne miasto szczęścia”. Członek Komitetu Naukowego konferencji naukowej „Dzień Barwy 2023”, Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, 2023. Pani Agnieszka Łakoma propaguje wiedzę na temat technik graficznych współpracując z instytucjami kultury m.in. Międzynarodowym Triennale Grafiki w Krakowie współtworząc stronę internetową oraz publikując teksty promujące wystawy i ważne zjawiska w grafice warsztatowej. Współpracuje z instytucjami kultury w Krakowie i Katowicach: Muzeum Narodowym w Krakowie,

Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie oraz Biurem Wystaw Artystycznych w Katowicach. Organizowała warsztaty graficzne podczas Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie w 2015, realizując cykl wykładów i warsztatów graficznych towarzyszących wystawie indywidualnej: „Selfmade City”. W roku 2021 w ramach projektu „Dotyk natury – laboratorium formy” zrealizowałam autorski cykl warsztatów dedykowanych osobom niedowidzącym we współpracy z Polskim Związkiem Niewidomych w Krakowie. Warsztaty odbywały się w pracowni graficznej działającej przy Związku Polskich Artystów Plastyków Oddział w Krakowie. Ważnym elementem jej twórczych poszukiwań jest zdobywane doświadczenie podczas pracy dla miasta. Tworząc „Księgę Identyfikacji Wizualnej Pojazdów Komunikacji Miejskiej w Krakowie”, prowadząc badania i projekty „Oznakowania i malowania Komunikacji Miejskiej w Krakowie”, czy projekt „Systemu Informacji Miejskiej” dla miasta Krakowa, (w latach 2017-2018 jako przewodnicząca zespołu). Zdobyte doświadczenie i umiejętności zaowocowały nowym podejściem do grafiki jako medium jak i nowymi koncepcjami. Pani Agnieszka jest artystką bardzo aktywną i zaangażowaną społecznie.

Ocena pracy i rozprawy habilitacyjnej

Pani Agnieszka Łakoma świadomie i konsekwentnie od lat rozwija swoje koncepcje artystyczne. Poszukując nowych rozwiązań formalnych, porusza się w obrębie zagadnień związanych z percepcją wzroku, tworzeniem iluzji przestrzeni czy ostatnio zagadnieniem haptyczności obiektów graficznych.

Zanim rozpocznę analizę cyklu habilitacyjnego Pani Łakomej, postaram się w wielkim skrócie prześledzić jej wcześniejszą twórczość. Tak jak już wspomniałam zainteresowania percepcją wzroku warunkowało stworzenie początkowych cykli graficznych, które Artystka realizowała głównie w technice serigrafii. Dla wzmocnienia przekazu treści w cyklu „Wniebowzięci”, wykorzystwała do celów ekspozycji typowe nośniki dla reklamy lightbox i citylight. Następny projekt –Selfmade City, powstał w procesie eksperymentów w technice serigrafii. Efekt iluzji w grafikach został spotęgowany poprzez zastosowanie druku soczewkowego, gdzie płyty lentikularne, ułożone w pasy soczewek bryłkowych, załamując światło, stworzyły iluzjonistyczne wrażenie ruchu. Jak widać wcześniejsze doświadczenia warsztatowe Pani Agnieszki Łakomej poczynając od eksperymentów w technice serigrafii, poprzez druk soczewkowy, aż po druki reliefowe projektowane do dotykania, w ostatnim cyklu prac, świadczą o twórczym podejściu Autorki do procesu i warsztatu graficznego.

Projekt habilitacyjny „VIA LUCIS – DOTYK NATURY – laboratorium formy” Autorka skierowała do szerokiego grona odbiorców, w tym osób niewidomych i niedowidzących. Dlatego jej obiekty zostały zrealizowane w technice druku wypukłego umożliwiając ogląd dzieła także przez dotyk. Projekt był prezentowany w formie wystawy towarzyszącej Międzynarodowemu Triennale Grafiki Kraków 2021 oraz działań partycypacyjnych, warsztatów i spotkań skierowanych do osób z dysfunkcją wzroku. W nowym cyklu prac Pani Agnieszka poszerzyła swoje środki wyrazu w kierunku stworzenia przestrzennych strukturalnych form działających na zmysły poprzez dotyk, wyzwalający u odbiorcy dodatkowe bodźce, wprowadzając go w ten sposób w przestrzeń współtworzenia obrazu. Nowe prace różnią się formalnie od wcześniejszych grafik. Niewątpliwie wpłynęły na to doświadczenia z osobami niedowidzącymi, podczas realizowania projektów dla miasta związanych z oznakowaniem komunikacji miejskiej jak i z powodu osobistych kontaktów, o których autorka wspomina w swoim referacie. Element haptyczności dzieła stał się dla Pani Agnieszki Łakomej nowym wyzwaniem i powodem do kreacji. Suchy wycisk – relief z matrycy zastąpił iluzjonistyczne odbitki serigraficzne. Jak pisze artystka: „Stworzenie grafik przestrzennych, które będą mogły być oglądane także poprzez dotyk, w świetle i ciemności, przez osoby z dysfunkcją wzroku bądź niewidome, było dla mnie wyzwaniem artystycznym.”

*1 W nowym cyklu Artystka przywołuje odczucia niosące ze sobą wspomnienia związane z doznaniem kojącej i przyjemnej natury, którą dotykamy i kojarzymy z odpoczynkiem i przyjemnością. W tym znaczeniu jej sztuka staje się wręcz terapeutyczna. Artystka pisze o swoich inspiracjach kulturą japońską, estetyką i filozofią zen Dalekiego Wschodu skąd zaczerpnęła „współczującą obserwację natury”*2 a także specyficzne minimalistyczne podejście do przestrzeni kreowanej w jej obiektach graficznych. W cyklu „Via Lucis” według autorki kluczową rolę odgrywa światło, które ma symboliczne transcendentalne znaczenie, jak pisze w referacie „... to w końcu także nazwa specjalnego obrządku religijnego, Drogi Światła, odprawianej po Wielkanocy w miejsce Drogi Krzyżowej.” *3 Trzeba zaznaczyć, że światło kreuje obraz w zależności od jego źródła natężenia, kąta padania a obiekty pomyślane są także do odczytywania w ciemności przez dotyk. „Światło i cień tworzą więc rysunki z pomocą wklęsło - wypukłych form. Rysunki, które w pewnych warunkach tracą ostrość aż do ich całkowitego zaniknięcia. Ta gotowość do ujawnienia się kompozycji, ta gra optyczna z pojawianiem się i znikaniem rysunku istnieje więc dzięki oświetleniu.” *4 Zainteresowania Pani Agnieszki skupiają się wokół przestrzeni, ekologii i natury. Autorka w swoich pracach odwołuje się do pierwszych śladów takich jak odcisk stopy na piasku. „Żyjąc, chcąc nie chcąc,

zostawiamy po sobie ślady. Wyciskamy je w nietrwalej materii życia, a utrwalony ślad może dać nam błyskawiczny wgląd w głębinę czasu. Odbitki w moich grafikach wydają się być skamielinami, sprasowanym czasem.” *5 W cyklu „Via Lucis” haptyczność zyskuje znaczenie, multisensoryczne doświadczenie pogłębia percepcję wzrokową i wprowadza widza w nowy obszar odczuwania dzieła. Pani Agnieszka Łakoma tworzy prace wykorzystując w sposób autorski technikę wklęsłodruku z dodatkowymi motywami dekoracji używając złotego pigmentu. Specjalnie wybrany bawełniany papier graficzny, z włókien celulozowych - Hahnemühle, spełnia warunek dla pracy ekologicznej. Autorka zwraca też uwagę na przyjazny dla środowiska sposób opracowywania grafik bez użycia farb, rozpuszczalników i szkodliwych substancji. Kompozycje mają zazwyczaj średnie formaty (53 cm x 79 cm), niektóre złożone są z części. Geometryczne kształty okręgów i formy organiczne w grafikach są podkreślone poprzez akcenty kolorystyczne z wykorzystaniem złotego pigmentu, który często występuje w grafikach Pani Agnieszki symbolizując potęgę światła. Artyści posługujący się językiem abstrakcji muszą sobie zdawać sprawę, że dzieło w odbiorze poddane jest różnym interpretacjom i pomimo autorskich wskazówek w efekcie końcowym, to odbiorca kontaktuje dzieło ze światem zewnętrznym, dodając w ten sposób swój wkład do aktu tworzenia. Ta zależność między twórcą a odbiorcą została poszerzona w pracach Pani Agnieszki o element dotyku. Autorka referatu używa sformułowania: „Teatr form” przez co rozumie :„Poprzez dotykowe wrażenia moich reliefowych grafik zachęcam widza do cielesnej i mentalnej identyfikacji oraz współuczestnictwa w procesie tworzenia. Kreuję czasoprzestrzenną formułę grafik reliefowych, różne poziomy percepcji, stymuluję widza do aktywności przede wszystkim zmysłu dotyku, powodując niezwykły amalgamat emocji – fizycznego doświadczenia, artystycznych wrażeń i projekcji indywidualnej.” *6

Konkluzja

Praca habilitacyjna „Via Lucis. Dotyk natury. Laboratorium formy” Pani Agnieszki Łakomej przygotowana jest bardzo wnikliwie. Została podzielona na rozdziały, w których Autorka wyjaśnienia pojęcia, które rozpatruje w swojej twórczości. Przedstawia powody swoich działań i wyborów, ukazuje inspiracje. Zapoznaje nas z metodami pracy, zwraca uwagę na sposoby, które wykorzystuje do innowacji procesu graficznego. Rozprawa habilitacyjna wyczerpuje temat oraz wyjaśnia koncepcję wybranego zagadnienia. Autorka formułuje w niej własne przemyślenia, ukazując badane zjawisko w kontekście przytaczanych pozycji naukowych, powołując się na publikacje antropologa Ashleya Montagua, podkreślając znaczenie zmysłu dotyku. Pani dr Agnieszka Łakoma prezentuje swoje działania artystyczne w odniesieniu do

grupy osób niewidomych, dla tego możemy przyjąć że praca „Via Lucis” ma także aspekt społeczny. Praca habilitacyjna stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny sztuki plastyczne. Biorąc pod uwagę jej osiągnięcia artystyczne stwierdzam, że Pani Agnieszka Łakoma spełnia wymagania stawiane osobom kandydującym do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, określonych w art.219 ust.1 pkt 2.Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wobec powyższego wniosuję o nadanie Pani dr Agnieszce Łakomej stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Prof. Agnieszka Cieślinska - Kawecka

Agnieszka Łakoma „Autoreferat cz.3 Via Lucis - Dotyk Natury Laboratorium Formy”
ad1/ str.3,4; ad 2 /str.3; ad3/str.6; ad 4 /str.6; ad 5/str.7; ad 6/str.16